117 . Biharia | Judeţ: Bihor | Punct: str. Cetăţii (Autostrada Transilvania, tronson 3 C, km. 59+450-59+700) | Anul: 2012

Anul: 2012
Cod RAN: 27445.04
Perioade: Preistorie, Protoistorie, Antichitate
Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Hallstatt, La Tène, Epoca romană timpurie
Tipuri sit: locuire, descoperire izolată
Categorii sit: Domestic, Neatribuit
Autori: Sorin Bulzan
Instituții: Muzeul Ţării Crişurilor, Oradea

Raport

Epoca neolitică

Complexele descoperite aparţin unei aşezări atribuibile culturii Criş. Au fost identificate două locuinţe semiadâncite de formă dreptunghiulară, precum şi mai multe gropi în formă de clopot folosite pentru depozitarea proviziilor. Pe fundul unei gropi cilindrice a fost depus un schelet uman în poziţie chircită, dar cu oasele prost păstrate. Specifice doar aceastei perioade sunt două nişte şanţuri izolate cu profilele în formă de ic, orientate est-vest sau nord-sud cu lungimi care depăşesc 4 m în lungime.

O apariţie singulară este, deocamdată complexul C. 85, o groapă rotundă în plan şi în formă de clopot în profil mult adâncită care a relevat ceramică aparţinând culturii Ciumeşti inclusiv fragmente pictate.

Aşezarea din epoca fierului.

Din epoca mijlocie a primei epoci a fierului provin mai multe complexe dintr-o aşezare surprinsă numai la vest de şoseaua Oradea – Satu Mare şi numai în jumătatea sudică a acestui sector. Este cazul unui complex adâncit de formă absidată în care au fost descoperite bucăţi de lut ars din pereţii aflaţi la suprafaţă. Pe alocuri marginile îngropate ale complexului au fost arse. Urmează apoi un complex de suprafaţă mai greu de definit în plan, fiind surprins imediat sub stratul vegetal ca nişte aglomerări de chirpic de la structuri de suprafaţă din nuiele şi lipitură de lut arsă de un foc puternic. Cea mai spectaculoasă este platforma de cioburi şi chirpic surprinsă spre sud-vestul S. 12 şi în caseta 10 care a relevat un repertoriu ceramic deosebit de bogat pentru cunoaşterea acestei epoci puţin cunoscute în arealul Crişanei. Repertoriul ceramic este specific geto-dacic cu o pregnantă componentă arhaizantă datorată butonilor şi asocierii cu buze de strachini torsadate. Aşezarea poate fi datată din Hallstatul târziu şi până la venirea celţilor. .

Aşezarea celtică

Din aşezarea celtică de pe terasa Ceşmeului a fost surprinsă, probabil, o mică parte. După concentrarea descoperirilor au existat gospodării izolate cu complexele grupate în jurul unei locuinţe. Două astfel de locuinţe semiadâncite pot fi C. 46 şi C. 59. Prima avea un plan rectangular cu gropi de implantare a stâlpilor de lemn pe laturile scurte pentru susţinerea pereţilor şi a acoperişului. Aici a fost descoperită o fibulă din bronz specifică Latene-ului mijlociu şi o cantitate importantă de ceramică lucrată la roată şi cu mâna, fusaiole şi o mărgea. A doua avea o formă relativ rotundă şi fundul destul de drept. Lipsa vetrelor sau distrugerea intenţionată a acestora a mai fost subliniată în arealul de NV al României. Marea cantitate de chirpici descoperită în C. 59 nu aparţine vetrei ci pereţilor căzuţi. Ceea ce este cu adevărat surprizător este lipsa gropilor de provizii sau menajere. Aici rolul acestora a putut fi preluat de complexe de tipul lui C. 39, cu formă relativ rotundă şi fundul neregulat, impropriu, aşadar, unei locuiri.

Aşezarea din epoca romană (extraprovincială)

Începuturile locuirii în aşezarea din epoca romană par să fie ilustrate de complexele C. 2 (oval în plan şi

Generat la: 06.08.2025 16:04

semiadâncit) şi C. 3 şi cele adiacente cum ar putea fi C. 4. Primele două au fost dotate cu vetre. C. 2 a şi fost o locuinţă adâncită de formă rectangulară cu colţurile rotunjite. Interesantă este asocierea unor forme la roată din a doua jumătate a secolului II p. Chr. cu ceramică specifică Latene-ului dacic. Este cazul unui fragment de situla celtică, care, eventual a putut fi rulată din strat, dar şi de o buză de fructieră dacică. Complexul a avut două faze, aşa cum o arată cuptorul cu vatra pe un pat de cioburi peste care s-a amenajat un altul fără vatră amenajată, dar din care provine mult cărbune şi lut ars întins pe aproape toată suprafaţa locuinţei şi care ar putea separa cele două faze.

Aşezarea are, cu siguranţă, mai multe secvenţe cronologice mergând, potrivit datelor preliminare, până undeva în secolul IV-lea p.Chr. Ea constituie cea mai întinsă locuire a sitului de la Biharea „Str. Cetăţii". Cele mai multe complexe descoperite sunt, evident, gropile. Ca o constantă ele sunt umplute cu cenuşă sau umplutură conţinând cenuşă şi lentile de lut. Cele mai frecvente sunt rotunde în plan şi în formă de clopot în profil. După folosire (depozitarea bucatelor) multe au fost transformate în gropi menajere. Există şi gropi cu pereţii drepţi (multe par a nu avea uz îndelungat datorită conţinutului ridicat de argilă în umplutură), sau albiate înspre interior (acestea din urmă nu sunt prea adânci). Câteva complexe rotunde sunt asemănătoare gropilor în formă de clopot, dar au diametre de până la 3 m şi sunt mai adânci.

Între complexele semiadâncite se disting două de formă rectangulară, colţurile rotunjite, şi laturile destul de mici, 2-3 m. Ele sunt orientate NE-SE. Complexele de suprafaţă sunt mai degrabă aglomerări de chirpici fără a se putea preciza mai mult.

Spre est, la marginea terasei a existat un şanţ cu pereţii oblici şi fundul drept care delimita în vreun fel aşezarea dintr-un anumit moment. Complexe din epoca romană există şi în afara perimetrului delimitat de acesta. Asemenea şanturi apar la marginile aşezărilor din epoca romană situate pe terase câmpia Tisei.

Ceramica face parte din cele două mari categorii ale epocii romane în Barbaricum: la roată şi cu mâna. Cea la roată este atât cenuşie cât şi roşiatică. Tot roşiatice sunt fragmentele de importuri romane de terra sigillata lisă. Ceramica lucrată cu mâna are caracteristicile celei din Câmpia de vest fiind decorată cu alveole. Există puţine piese din fier. Din piatră au fost lucrate râşniţe rotative manuale sau cute pentru ascuţit lame de fier. Există şi câteva fragmente din sticlă de la pahare. Unele dintre mărgele erau tot din sticlă de culoare verzuie iar bronzul este reprezentat de o singură piesă, o brăţară din tablă cu capetele lăţite.

Informații suplimentare online

Raportul 5040 din cronica.cimec.ro
Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro
